

ความท้าทายในการเข้าถึงหัวใจการ ประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

โดย

รศ.ดร.อนุชา เพียรชนะ

โครงการศึกษา SEA พื้นที่ลุ่มน้ำเพชรบุรี - ประจวบคีรีขันธ์

ประเด็นการพัฒนาและประเมินทางเลือก

1. เข้าใจขั้นตอนการศึกษาโครงการให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

2. นำเสนอข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ในกลุ่มน้ำหลัก
และกลุ่มน้ำย่อย (ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มน้ำ)

ศักยภาพของพื้นที่

➤ ความสำคัญของลุ่มน้ำหลัก ลุ่มน้ำย่อย/สภาพเศรษฐกิจ

➤ มีพื้นที่อนุรักษ์, แหล่งน้ำ (ผิวดิน/ใต้ดิน) , เกษตร

➤ ผังเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ลุ่มน้ำแม่ห้วยประจัน

- อุทยานฯ แก่งกระจาน และ อุทยานฯ เฉลิมพระเกียรติไทยประจันต์ เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ลุ่มน้ำแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน

- ชายฝั่งชะอำ-หัวหิน เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลที่สำคัญ
- ทำเทียบเรือสะพานหิน ทำเทียบเรือเขาตะเกียบสนับสนุนการประกอบอาชีพ
- พื้นที่เกษตรชลประทาน ฐานการผลิตที่สำคัญ ใน ต.ดอนขุนห้วย ต.บางเก่า ต.เขาใหญ่

ลุ่มน้ำคลองกุย

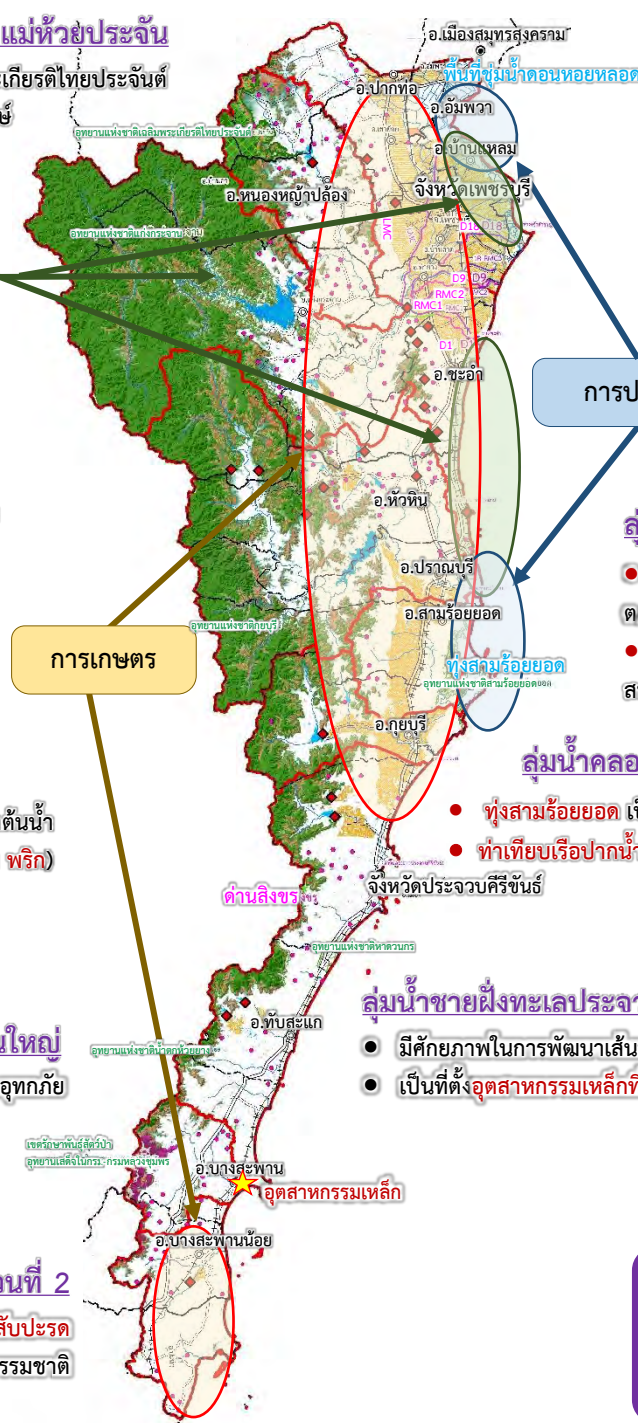
- อุทยานแห่งชาติกุยบุรี เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ
- การเกษตรในพื้นที่เป็นพืชไร่ (ว่านหางจระเข้ สับปะรด หน่อไม้ฝรั่ง พริก)

ลุ่มน้ำคลองบางสะพานใหญ่

- โครงการบรรเทาอุทกภัยพื้นที่อำเภอบางสะพาน ช่วยบรรเทาอุทกภัย และการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค

ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลประจวบฯ ส่วนที่ 2

- พืชเศรษฐกิจหลักเป็น มะพร้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน สับปะรด
- แนวเส้นทางบางเบ็ด เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

ลุ่มน้ำแม่น้ำเพชรบุรีตอนล่าง

- ที่ราบลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี ทรัพยากรดินเหมาะต่อการเพาะปลูก
- โครงการป้องกันแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ
- ชายฝั่งทะเลตั้งแต่ปากอ่าวบางตะบูน-แหลมผักเบี้ย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งดูนกชายเลน นกอพยพ
- พื้นที่ราบลุ่มชายฝั่ง (อ.บ้านแหลม) มีศักยภาพด้านการประมงเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และทำนาเกลือ

ลุ่มน้ำแม่น้ำปราณบุรี

- พื้นที่เกษตร (สับปะรด อ้อย ว่านหางจระเข้) ใน ต.ทับใต้ ต.หินเหล็กไฟ ต.หนองพลับ
- พื้นที่ชุมชนประมง ธนาครบุรี ทำเทียบเรือปากน้ำปราณ สนับสนุนการประกอบอาชีพและการท่องเที่ยว

ลุ่มน้ำคลองเขาแดง

- ทุ่งสามร้อยยอด เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ ช่วยรักษาสมดุลน้ำใต้ดินและผลัดดันน้ำทะเล
- ทำเทียบเรือปากน้ำปราณ สนับสนุนการประมง/ การท่องเที่ยวเมืองหัวหิน

ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลประจวบฯ ส่วนที่ 1

- มีศักยภาพในการพัฒนาเส้นทางการค้าเชื่อมโยง ผ่านจุดผ่อนปรนพิเศษด่านสิงขร
- เป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมเหล็กที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ ที่ อ.บางสะพาน

ศักยภาพพื้นที่ลุ่มน้ำ

สภาพปัญหาของพื้นที่

 น้ำท่วม (ท่วมซ้ำซาก/ดินถล่ม)

 ภัยแล้ง (เสี่ยงภัย/แล้งซ้ำซาก)

 คุณภาพน้ำ

ลุ่มน้ำแม่ห้วยประจัน

- น้ำหลากจากฝนตกหนักในพื้นที่ต้นน้ำ
- ปัญหามลพิษทางอากาศ จากการเผาอ้อยในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิต
- พื้นที่เป็นลอนคลื่น ระบบชลประทานต้องอาศัยการสร้างสถานีสูบน้ำผ่านระบบท่อส่งน้ำค่าใช้จ่ายสูง

ลุ่มน้ำแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน

- โครงสร้างพื้นฐาน (ประปา การจัดการขยะ/น้ำเสีย) ไม่เพียงพอในเขต ทม.ชะอำ
- การกัดเซาะชายฝั่งตลอดแนวชายฝั่ง อ.ชะอำ
- พื้นที่ราบเชิงเขาแห้งแล้ง ใน ต.ดอนขุนห้วย ต.สามพระยา ต.ห้วยทรายเหนือ ต.ไร่ไหมพัฒนา
- พื้นที่แนวน้ำท่วมหลาก ใน ต.บางเก่า และ ต.หนองศาลา

ลุ่มน้ำคลองเขาแดง

- ปัญหาการระบายน้ำและสารเคมีระหว่างบ่อพักกับนาข้าว
- พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม การระบายน้ำออกจากพื้นที่ได้รับอิทธิพลจากระดับน้ำทะเล
- พื้นที่เสี่ยงภัยหลุมยุบ (ต.ป่าเต็ง ต.หนองพลับ)

ลุ่มน้ำคลองบางสะพานใหญ่

- น้ำหลากจากพื้นที่ต้นน้ำ ส่งผลต่อพื้นที่ราบลุ่ม ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนเขตเมือง
- ถนนเพชรเกษม การขยายของตัวเมือง และพื้นที่อุตสาหกรรม กีดขวางและลดขนาดทางระบายน้ำ

ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลประจวบฯ ส่วนที่ 2

- น้ำท่วมในพื้นที่เศรษฐกิจ จากฝนตกหนัก น้ำที่ท่วมเป็นลักษณะมาเร็วไปเร็ว
- หอบปะการังฟอกขาวในเขตปะการังน้ำตื้นบริเวณเกาะทะลุ เกาะจาน
- แหล่งเก็บกักน้ำจำกัด ไม่มีศักยภาพในการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินขนาดกลาง-ใหญ่

ขาดแคลนน้ำ

กัดเซาะชายฝั่ง

น้ำท่วม

ลุ่มน้ำคลองกุย

- ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เขาขวาง-บ้านปากคลองเกลียว

ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลประจวบฯ ส่วนที่ 1

- มีพื้นที่ติดต่อกับพม่า ยากแก่การควบคุมการลักลอบเข้าเมือง/ ขนสินค้าผ่านแดน
- สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ยาว จึงมีความแตกต่างในเรื่องอุณหภูมิ/ ความชื้นซึ่งมีผลต่อชนิดพืชที่ปลูก
- ดินเป็นทรายใน อ.เมือง (ต.เกาะหลัก) อ.ทับสะแก(ต.เขาถ้ำ) ดินตื้นในพื้นที่สูงทางฝั่งตะวันตกของ อ.ทับสะแก

ลุ่มน้ำแม่น้ำเพชรบุรีตอนล่าง

- น้ำหลากจากลุ่มน้ำแม่น้ำเพชรบุรีตอนบน สภาพลำนํ้าตื้นเขิน/ การรุดลำนํ้า/ คันกั้นน้ำเดิม ทำให้เกิดน้ำท่วมในเขต อ.ท่ายาง อ.บ้านลาด อ.เมืองเพชรบุรี
- พื้นที่ อ.เมืองเพชรบุรี อ.บ้านแหลม และบางส่วนของ อ.เขาย้อย เกิดน้ำท่วมในลักษณะท่วมขังจากการระบายน้ำไม่ทัน

ลุ่มน้ำแม่น้ำปราณบุรี

- พื้นที่ลุ่มต่ำริมแม่น้ำปราณบุรี เกิดน้ำท่วมขังเนื่องจากเป็นพื้นที่รับน้ำปลายน้ำ และได้รับอิทธิพลน้ำทะเลหนุน
- ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งปากน้ำปราณ-บ้านหนองเก่า-บ้านหนองเสือ-บ้านปรีอใหญ่
- พื้นที่เสี่ยงภัยหลุมยุบ (ต.ป่าเต็ง ต.หนองพลับ)
- พื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม (ต.เขาจ้าว ต.หนองตาแต่ม ต.หนองพลับ)

สภาพปัญหา/ ข้อจำกัด

โครงการพัฒนาในพื้นที่

ขนาดการกักเก็บ

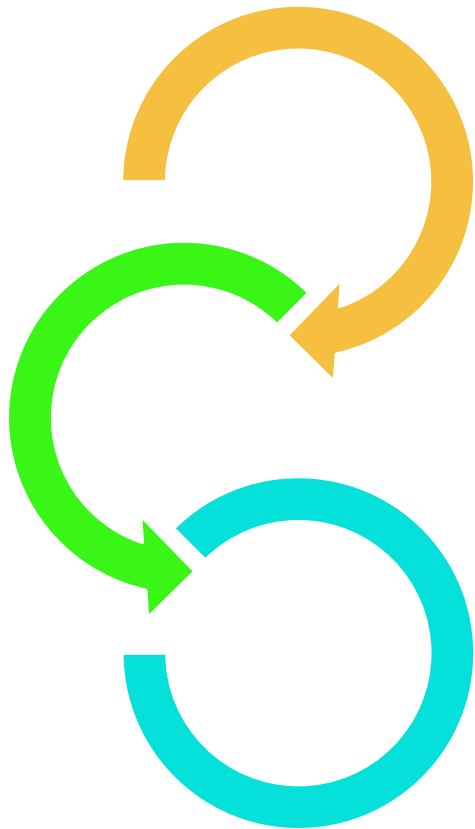
พื้นที่บริการ

จำนวนโครงการ

ทางเลือกการพัฒนา

- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 12)
- ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด
- ยุทธศาสตร์จังหวัดแต่ละจังหวัด
- โครงการที่คาดว่าจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ลุ่มน้ำ
- หมายเหตุ ข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการพัฒนาในพื้นที่ลุ่มน้ำ

แนวทางการประเมินทางเลือก

⇒ มิติทางเศรษฐกิจ

⇒ มิติทางสิ่งแวดล้อม

⇒ มิติทางสังคม

แนวทาง/ขั้นตอน

วิสัยทัศน์ - กลยุทธ์เชิงรุก

ประเด็นยุทธศาสตร์ - กลยุทธ์เชิงแก้ไข

วัตถุประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน - กลยุทธ์เชิงป้องกัน

มิติการพัฒนา - กลยุทธ์เชิงรัก

ทางเลือกการพัฒนา

1. ดำเนินงานพัฒนาที่เคยดำเนินการมา

2. พัฒนาการเกษตรพื้นถิ่น + การท่องเที่ยว

3. พัฒนาการเกษตร+อุตสาหกรรม

4. พัฒนาตามข้อจำกัดเรื่องดิน+น้ำ

ให้น้ำหนักโดยผู้เชี่ยวชาญ

+,++,+++

-,--,---

○สภาพปกติ

น้ำหนักของการพัฒนา และน้ำหนักของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ตามทางเลือกการจัดการทรัพยากรน้ำเบื้องต้น

ตัวเลือก	กลยุทธ์ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	ทางเลือกที่ 1 : ทางเลือกไม่ ดำเนินงาน	ทางเลือกที่ 2 : เกษตรพื้นถิ่น+ ท้องเที่ยว	ทางเลือกที่ 3 : การเกษตร อุตสาหกรรม	ทางเลือกที่ 4 : ภายใต้ข้อจำกัด ของดินและน้ำ
เชิงรุก	พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ/ระบบส่งน้ำ	+ / -	++ / --	+++ / ---	++ / -
	ส่งเสริม พัฒนา องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	+	+++	+++	+++
	พัฒนาประปาเมือง/พื้นที่เศรษฐกิจ	+	+++	+++	+++
	อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติ	+	+++	+++	+++
เชิงแก้ไข	ลดปริมาณการใช้น้ำ	0	+ / -	+ / -	+++ / -
	เพิ่มประสิทธิภาพโครงการแหล่งน้ำ และระบบส่งน้ำเดิม	0	+++	+++	+++
	กำหนดเขตการปลูกพืชเศรษฐกิจตามศักยภาพของพื้นที่	0	+ / -	+ / -	+++
	การจัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน	0	++ / --	+++ / ---	++ / -
	จัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ	0	++ / --	+++ / ---	++ / --
	การป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง	+	+++ / ---	+++ / ---	+++ / ---
	การอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม	+	+++	++	+++
ป้องกัน	การป้องกันและลดการเกิดน้ำเสียที่ต้นทาง	+	+++	+++	+++
เชิงรับ	พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ/แหล่งน้ำชุมชน/สระน้ำในไร่นา	+	++ / --	++ / --	++ / -
	ระบบผันน้ำ/เชื่อมโยงแหล่งน้ำ	0	++ / --	+++ / ---	++ / -
	การพัฒนา ขยายเขต และเพิ่มประสิทธิภาพ ระบบประปาหมู่บ้าน	+	+++	+++	+++
	เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ	+	++ / -	+++ / --	++ / -
	การเพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัดและควบคุมการระบายน้ำเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม	0	+++	+++	+++

+, +, +, +, +

หมายถึง มีการพัฒนาเพิ่มจากสภาพปกติในระดับ น้อย ปานกลาง มาก

-, -, -

หมายถึง มีผลกระทบจากการพัฒนาในระดับ น้อย ปานกลาง มาก

0

หมายถึง ไม่มีการพัฒนาเพิ่มจากสภาพปกติ

+10, -1

+41, -16

+45, -21

+45, -11

ประเด็นที่ 2 เทคนิคและวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมใน SEA

เทคนิคที่จะใช้บัตรคำ

ปัญหา – สาเหตุ – แนวทางแก้ไข

ประเด็นการใช้บัตรคำ

1. สภาพปัญหา / ความต้องการพัฒนา

1.1 ภัยแล้ง/ความถี่

1.2 ความขาดแคลนน้ำท่วม/ใช้ (ความถี่)

1.3 น้ำท่วม / ความถี่

1.4 น้ำเสีย

1.5 การอนุรักษ์ ดิน/น้ำ

1.6 การบริหารจัดการ

ประเด็นการใช้บัตรคำ (ต่อ)

2. ศักยภาพ/จุดเด่น/โอกาสการพัฒนา

2.1 การท่องเที่ยว

2.2 การเกษตร

2.3 การค้าขาย/สินค้า/ OTOP

2.4 โอกาสการพัฒนาในพื้นที่

ประเด็นการใช้บัตรคำ (ต่อ)

3. ความคิดเห็นต่อตัวชี้วัดที่จะเลือกยุทธศาสตร์ต่อการพัฒนาพื้นที่ (21 ตัวชี้วัด)

มิติทางเศรษฐกิจ 8 ตัวชี้วัด

มิติทางสังคม 7 ตัวชี้วัด

มิติทางสิ่งแวดล้อม 6 ตัวชี้วัด

ประเด็นการใช้บัตรคำ (ต่อ)

4. ความคิดเห็นต่อทางเลือก

➡ ทางเลือก 1 ดำเนินการโดยปกติ

➡ ทางเลือก 2 พัฒนาพื้นที่เกษตร+ท่องเที่ยว

➡ ทางเลือก 3 พัฒนาพื้นที่เกษตรอุตสาหกรรมสีเขียว

➡ ทางเลือก 4 พัฒนาความต้องการของคนในพื้นที่ภายใต้
ข้อจำกัดสถานที่

ประเด็นการใช้บัตรคำ (ต่อ)

5. ลำดับความสำคัญของแผน

1. การจัดการน้ำกิน/น้ำใช้

2. การสร้างความมีรายได้ด้านน้ำในกระบวนการผลิต

3. การจัดการน้ำท่วม

4. การจัดการคุณภาพน้ำ/อนุรักษ์น้ำ

5. การฟื้นฟูป่าต้นน้ำ

6. การบริหารจัดการน้ำ

การประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ความต้องการการพัฒนาในพื้นที่

ลุ่มน้ำสาขา	ความต้องการการพัฒนาพื้นที่ (ร้อยละ)			
	การท่องเที่ยว	การเกษตร	การค้า/สินค้า และผลิตภัณฑ์	อุตสาหกรรม
1. แม่น้ำเพชรบุรีตอนบน	36.84	40.79	19.74	2.63
2. ห้วยแม่ประจัน	40.00	60.00	-	-
3. แม่น้ำเพชรบุรีตอนล่าง	36.67	50.00	11.67	1.66
4. แม่น้ำปราณบุรี	45.16	32.26	15.05	7.53
5. คลองเขาแดง	21.74	65.22	13.04	-
6. คลองกุย	25.64	33.33	23.08	17.95
7. ชายฝั่งทะเลประจวบคีรีขันธ์ ส่วนที่ 1	42.31	38.46	17.31	1.92
8. คลองบางสะพานใหญ่	30.00	60.00	5.00	5.00
9. ชายฝั่งทะเลประจวบคีรีขันธ์ ส่วนที่ 2	43.75	56.25	-	-

ที่มา : การประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ 1

จบการนำเสนอ
ขอบคุณครับ